

INDO-CHINOIS
80 pièce

110

Giá : 0 \$ 06

DEPOT LEGAL
INDOCHINE

Nº 216

VU

NGUYỄN - AN - NINH

TẠI TÒA ĐẠI-HÌNH

SOUS LES AUSPICES DU

NHỰT - TÂN - BÁO

IN TẠI NHÀ IN XƯA-NAY

62-64, Boulevard Bonnard, 62-64

SAIGON

1926

Nom d'auteur

Titre de l'ouvrage *Vũ Nguyễn An Ninh tại tòa
đại-linh (Nguyễn An Ninh devant la
Cour d'Assises)*

NHỰT - TÂN - BẢO

mỗi tuần xuất bản một kỳ

Hà-mã-một-giờ cho M. Cao-Hai-Đô

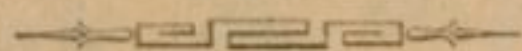
112 Rue d'Espagne

Mỗi năm 5 \$ 00

Nửa — 3 . 00

Mỗi số 0 . 05

MÃY LỜI NÓI ĐẦU

Đáng lẽ bài kỹ-luật này là cốt đề đăng ở báo chúng tôi song vì báo chúng tôi ra sớm không kịp đăng, sợ đề đến kỳ sau trễ quá, cho nên chúng tôi đem in riêng ra làm một cuốn nhỏ này để cống hiến đồng bào.

Chúng tôi không dám tự phụ rằng đã thuật được tường tận vụ này, nhưng thiết tưởng cũng tóm kê không đến nỗi sai sót cho lắm vậy.

Nhật-Tân-Báo

VỤ
NG.-AN-NINH
TẠI TÒA ĐẠI-HÌNH

*Ông Nguyễn-an-Ninh bị 18 tháng tù,
Còn ông Lâm-hiệp-Châu bị 8 tháng*

Chẳng cần nhắc lại chắc các bạn đọc báo cũng còn nhớ rằng vì khi tòa Sơ-Thẩm xử phạt ông **Nguyễn-an-Ninh** 2 năm tù và ông Lâm-Hiệp-Châu 1 năm, hai ông có xin chống án lên tòa Đại-Hình.—Đáng lẽ tòa Đại-Hình đã xét việc hai ông từ thứ ba trước, song không hiểu vì lẽ gì, việc của hai ông lại để hoãn lại tới thứ ba vừa rồi là ngày 8 Juin mới đem ra xử.

Vậy sáng bữa thứ ba vừa rồi tòa Đại-Hình đã tái-thẩm lại việc của hai ông và định án một lần sau chót.

Lần xử án này, tuy không có canh phòng nghiêm như lần xử tại tòa Sơ-Thẩm và tuy vì hai bức thơ của ông Ninh gởi cho quan Phó Soái và quan Chưởng-Lý đó có làm hạ giá ông Ninh khiến cho nhiều

người chán nản; nhưng người đến coi vẫn đông. Mới 8 giờ, nào là dân trong thành phố đã đến đông ngòai chật cả hai dãy ghế trong phòng, nhiều người đến chậm không vào được cũng chịu khó đứng ngoài mà chờ đợi để được biết kết quả cuộc tái-thăm ra làm sao; coi thế thì đủ biết đồng bào đối với ông Ninh tuy không được đăm thắm như xưa nhưng cũng chưa đến nỗi nguội lạnh vậy.

Tới 9 giờ, khi xử rồi việc viên Rougé phạm tội ngộ sát thì tòa kêu tới việc ông Ninh và ông Châu. Có quan Crosnié de Briant làm chánh tòa, hai quan Motaïs và Weill làm bồi-thăm và quan Clérin ngồi làm kiểm-sát-quan (Ministère public). Còn hai trạng-sur cãi cho ông Ninh và ông Châu thì là ông Gallet và ông Lefèvre.

Trước nhứt, theo luật tố-tụng (procédure) của tài-phán-quyền (juridiction); quan Chánh-Tòa Crosnié de Briant đọc cái tội của ông Ninh và ông Châu đã phạm, như là đọc lại: 1° bài diễn-thuyết của ông Ninh đọc tại phòng “Sociétés Savantes” là một bài diễn-thuyết đại-dễ để công kích cái chánh-sách của Chánh-Phủ Đông-Pháp và tố cáo những sự nhữg-

làm ở xứ Đòng-Dương (1); 2° bài diễn-thuyết đọc tại cuộc meet-tin (meeting) ở con đường Lanzarotte của ông Ninh yêu cầu những tự-do hội-hiệp, tự-do ngôn-luận v.v.... và chống với việc trục-xuất ông Trương-Cao-Động ra khỏi địa phận Nam kỳ; 3° hai tờ giấy rải ở đường, một tờ đề hô hào đến nghe cuộc meet-tin, một tờ thuật lại những sự yêu cầu; 4° việc làm báo trái phép của ông Châu và mấy bài kịch-liệt trích đăng ở tờ báo « Jeune Annam ».

Khi quan Chánh tòa đọc xong những tội phạm của ông Ninh và ông Châu nghĩa là những bài diễn-thuyết của ông Ninh đã lược-thuật ở trên kia và mấy bài đăng ở báo Jeune Annam của ông Châu, quan Bồi-Thẩm Motais đọc lại tập án của tòa Sơ-Thẩm; tập án của tòa Sơ kết như thế nào, tưởng các báo trước kia đã đăng cả, nay bắt tất phải thuật lại đây, ta chỉ nên nhớ rằng là cứ theo như án của Tòa Sơ thì ông Ninh bị hai năm tù, còn ông Châu bị một năm.

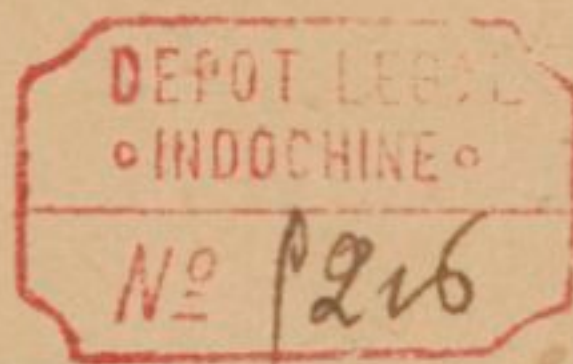
Đáng lẽ khi đọc dứt lời của quan Chánh Tòa và quan bồi-thẩm thì quan Chưởng-ly (tức là kiểm-sát-

1o Bài diễn-thuyết này viết giọng rất kịch liệt, nghe đâu có đăng ở báo « Revue d'Europe » bên Pháp và cũng đã gây được dư luận đôi chút trong chánh giới.

quan) phải đọc tờ tố-trạng (réquisitoire) để trạng-sư biết ý quan Tòa định phân xử ra thế nào mà cãi, song vì quan Chưởng-Lý không chịu, đứng lên nói rằng : « theo lệ thường bao giờ cũng phải để trạng-sư cãi trước rồi thì quan Chưởng-Lý mới đọc tờ tố-trạng sau, bởi vì ở tòa Đại-Hình tội-nhân xin quan tòa thẩm lại án của mình chứ không phải là các quan Tòa Đại-hình buộc tội các tội-nhân ».

-Thấy quan Chưởng-Lý nói có lý như vậy, hai ông trạng sư Gallet và Lefèvre mới lần lượt đứng lên cãi.

Ông Gallet đứng lên cãi trước ; ông vừa mới cất tiếng lên, những người đi coi đều để mắt, lắng tai chú ý vào ông vì ông Gallet vốn là một tay trạng-sư có tài hùng-biện khét tiếng mà ai cũng biết. Ông nói rằng : « Cái án của tôi cãi đây là một cái án thuộc về triết học (un procès philosophique) hay là cái án thuộc về văn chương (un procès littéraire). Tại sao ? Bởi vì ông Nguyễn-an-Ninh đây chống với Chánh-phủ chẳng qua là chống về đường tinh thần, đem những sự bất công ra mà công kích, ấy tội ông chỉ có thể, chứ ông Ninh không có mưu việc bạo động bao giờ cả. Có nhiều kẻ vu cho ông Ninh nói rằng ông Ninh định viết văn kịch liệt là cốt để xúi dân đánh đuổi người Tây ra khỏi đất này.

Không ! Ông Ninh không có cái ý-kiến ấy. Vả lại Đông-dương vốn là bình-tĩnh, đất Đông-dương không phải là xứ Maroc, người Tây không khi nào phải có lo sợ đó. Chẳng những thế, ông Ninh xung quanh không có cái gì để ám-trợ, ông lấy gì làm chuyện bạo động ; ông chẳng qua là một tay viết báo ; đem ông mà sánh với một tay lãnh tụ bạo động như Abd-el-Krim thì khác nhau xa biết chừng nào, vậy bảo ông định làm loạn thì ông lấy gì làm loạn ? Lấy mấy bài văn trong báo làm loạn ư ? Lấy mấy bài diễn-thuyết phản-ngịch chẳng ? Nếu ông Ninh định quyết chí làm loạn thì sao khi giam tại trong khám ông Ninh có viết hai lá thư xin với quan Phó-soái và quan Chương-ly (khi nói đến đoạn này, ông Gallet có mở cặp lấy hai tờ báo Echo Annamite có đăng hai bức thư của ông Ninh) ân xá cho ông để ông về với vợ với con (sic !) ông và lại hứa rằng từ nay thôi không dính gì đến quốc sự (resic) nữa ! Coi đó thì đủ biết ông Ninh có đủ làm một tay làm loạn không. Thưa các ngài, (các ngài đây là quan tòa) xin các ngài nên xét mà tha cho Ninh vì cứ xét ra thì ông Ninh không có làm gì đáng nên tội cả ! Còn ông Châu thì vì còn trẻ tuổi, không có làm gì đáng nên tội, nếu dầu có lầm lỡ Tòa cũng nên dung thứ.»

Ấy đại để ông Gallet đứng lên cãi như vậy, ông nói rất lâu nhưng đây chỉ thuật những đoạn cần-yếu mà thôi. Được nghe ông Gallet cãi cực hùng hồn như vậy ai nghe cũng đều lấy làm khoái trá và khâm phục cái thiên tài của ông vô cùng.

Khi ông Gallet cãi xong thì ông Lefèvre đứng lên cãi sau. Ông Lefèvre là một tay Trạng-sư ở xứ Nam-kỳ đã 25 năm nay, tuy tuổi đã già mà còn hùng-biện. Tiếng ông nói không được lớn nhưng xem ra cũng hùng hồn như ông Gallet. Đến lần ông, ông bắt đầu đi lại khoan thai rồi mới cất tiếng lên cãi rằng : « Ông bạn đồng nghiệp tôi đây là ông Gallet tuy đã đem hết tài hộ biện mà chống cãi cho ông Ninh và ông Châu, nhưng còn đòi điều khuyết điểm, tôi xin bổ-cứu thêm. Thưa các ngài, *(cũng là có ý chỉ vào quan tòa)* các ngài phải nên biết rằng Quan Toàn-Quyền là người đại-biểu cho Mầu-Quốc ở đây không muốn có cái án này. Cái đó không phải là vô-lý. Bởi vì xét ra ông Ninh và ông Châu không có đáng tội gì cả. Các ngài xem coi ngay ông Ninh và ông Châu kia thì rõ, *(nói đến đây ông Lefèvre lấy tay chỉ vào ông Ninh và ông Châu)* chẳng qua là hai người thiếu niên học chữ Pháp, thăm nhiễm những tư tưởng của Rousseau và Romain Rolland rồi lại đem truyền bá những tư-tưởng cao

thượng đó ở đất này, ở đây thì là tội nhưng già-sữ ở nước pháp thì dầu mấy bài diễn-thuyết hay là mấy bài văn đăng báo chỉ là dư-luận mà thôi, đã là dư luận thì không khi nào có tội cả.

Nhưng ở xứ này các ngài muốn làm tội người ta thì các ngài cho những chuyện diễn thuyết, viết báo là những chuyện âm-mưu (manœuvre) làm phản. Có lẽ các ngài quá lạm dụng chữ đó.

Thưa các ngài, những kẻ quấy rối sự an-tĩnh của nước Pháp ở xứ Đông-Dương, những kẻ làm cho dân Annam lần lần thất tín Mầu-Quốc, những kẻ lợi dụng công cuộc của người Pháp để mưu đồ tư lợi, những kẻ ấy không phải là những tay thiếu-niên như ông Ninh, chính là kẻ đeo băng đỏ nghĩa là những *chủ quân* (!) vậy.

Bởi vậy xin nên xét công bằng mà tha cho ông Ninh và Châu.»

Ông Lefèvre cãi xong thì quan Chương-Lý đứng lên đọc tờ tố trạng (réquisitoire) tóm lược như sau này: «Bản tâm tôi không có ý gì buộc tội cho ông Ninh và ông Châu, nhưng một người đã 26 tuổi, xuất thân ở trường Đại-Học ở bên Pháp về, lại có đi du-lịch các nước bên Âu-Châu, và viết chữ tây giỏi, không

có lẽ trong khi cổ-động những chuyện bạo động lại không biết việc mình làm là trái hay sao? Chẳng những thế, một người đã nhờ nước Pháp có cái học cao thâm mà nay vong ân bội nghĩa, xúi dân làm loạn thì có đáng trị tội không? Vậy dầu thế nào mặc lòng cứ như ý tôi thì tôi xin y cái án Tòa Sơ đả xử nghĩa là Tòa Sơ khép tội hơn bao nhiêu ngày tù thì nay không nên giảm.»

Quan chương lý vừa đọc dứt lời tờ tố-trạng xong thì ông gallet liền đứng dậy ứng khẩu đáp ngay rằng : « Quan Chương-lý đối với cái án ông Ninh và ông Châu có ý nghiêm quá. quan Tòa phải xét công bằng cho người ta mới phải kéo oan ông Ninh và ông Châu.» Kế đó ông Lefèvre cũng bước lên nói ứng-khẩu mấy lời, nhưng là mấy lời chưa cay mà lại rất là có lý như sau này : « Tòa đây lập ra là để phân xét kẻ có tội với kẻ vô tội, nếu có tội thì làm án, nếu vô tội thì tha, chớ Tòa không phải lập ra là để xét rằng kẻ tội hơn là người biết ân với không biết ân. Cứ như quan Chương - Lý vừa nói đây thì Tòa đây là để xét kẻ vong ân bội nghĩa có phải không? Ôi! Người ta biết ân hay là không biết ân, cái đó không có can thiệp gì đến Tòa, không có luật nào buộc quan Tòa xét về điều đó, luật chỉ buộc quan Tòa xét việc người ta phạm là có tội hay là

yô tội mà thôi. Cứ như việc ông Ninh và ông Châu thì thật là vô tội, xin Tòa nên dung thứ cho. »

Khi ông Lefèvre nói dứt lời thì quan Tòa ra lệnh cho nghỉ trong mấy phút để các ngài thương-lượng với nhau.

Xét ra trong khi cãi thì hai ông trạng sư Gallet và Lefèvre có ý chống cãi cho ông Ninh nhiều hơn vì phần nào án của ông Ninh nặng hơn của ông Châu, lại phần nào quan Tòa cũng có ý buộc ông Ninh hơn ông Châu.

Nghỉ được độ 10 phút đồng - hồ thì quan Tòa lại vào ngồi như cũ, khi ai đã ngồi đầu đấy yên lặng rồi thì quan Tòa mới tuyên án rằng :

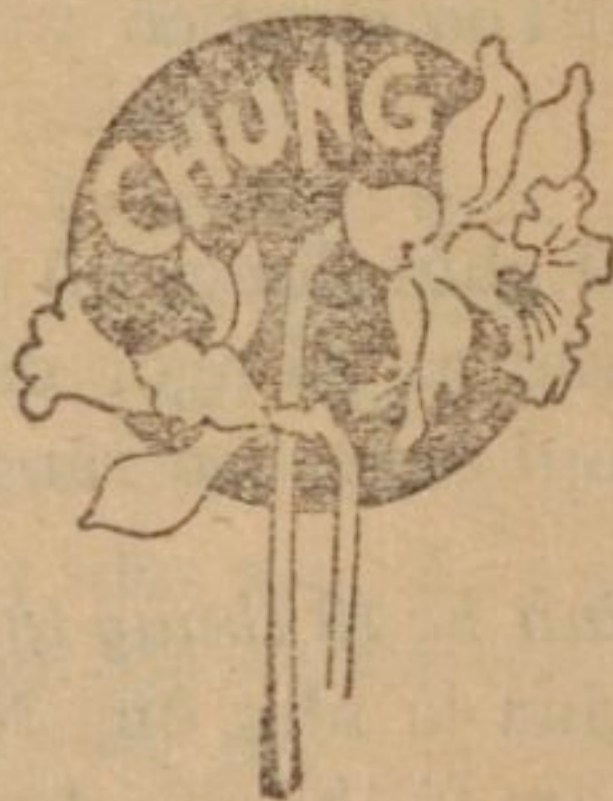
« Nguyễn - an - Ninh bị 18 tháng tù, còn Lâm - hiệp - Châu 8 tháng », nghĩa là như ông Ninh trước kia bị Tòa Sơ phạt hai năm tù thì nay được giảm 6 tháng, còn ông Châu trước kia bị 1 năm thì nay được giảm 4 tháng.

Tuyên án xong thì lúc bấy giờ đã hơn 12 giờ trưa. Quan Tòa ra lệnh đến chiều mới lại xử các việc khác. Khi sắp ra về hai ông Trạng - Sư Gallet và Lefèvre có đến an - ủy ông Ninh và ông Châu rằng

đừng nên lo và buồn gì cả, tuy Tòa xử thế mặc lòng.
để đợi ít bữa quan Toàn - Quyền Varenne vô đây,
hai ông sẽ thân hành lên phủ Toàn - Quyền xin quan
Toàn - Quyền ân xá cho.

Ấy thế là liễu-kết việc ông Nguyễn-an-Ninh
với ông Lâm-hiệp-Châu.

SỈ - GIÁC. R.F.

IMPRIMERIE XUA-NAY
NGUYEN-HAO-VINH
62-64, Boulevard Bonnard, 62-64
SAIGON 1926

See Bar
de 2000
white Jam Bar
June 1926
Goussage
les auspices
de Goussage
Jama